

melse i folkeskolen. I øvrigt må skolebiblioteket anses for et særligt velegnet instrument til at realisere de angivne formål, idet det med en rimelig materialebeholdning frembyder et konkret udgangspunkt for arbejdet med at differentiere undervisningen efter elevernes interesser og øvrige forudsætninger og for elevernes selvvirksomhed med henblik på opøvelse af velegnede arbejdsmetoder.

Bestemmelserne om de *fælleskommunale samlinger* har hidtil været en del af bibliotekslovens kapitel om skolebiblioteker. Disse samlings funktioner foreslås henlagt til de amtscentraler for undervisningsmidler, der vil indgå i det ovenfor nævnte lovforslag.

Den hidtidige *særlige tilskudsordning* for skolebibliotekerne, der har hvilet på bestemmelsen i bibliotekslovens § 15, er ikke opretholdt med lovforslaget, da biblioteksområdet som helhed påtænkes at skulle overgå til statstilskud efter objektive udgiftskriterier fra den 1. april 1974. I konsekvens heraf foreslås også nærværende lovforslags § 17, stk. 2 og 3, at skulle træde i kraft den 1. april 1974, jfr. § 48, stk. 2.

III. Lovforslagets økonomiske konsekvenser.

Statens udgifter til folkeskolen består væsentligst af tilskud (60 pct.) til lærerlønninger, som i finansåret 1972-73 er anslået til godt 1,3 milliarder kr., mens de øvrige udgifter, bl. a. til pensioner, er anslået til ialt ca. 185 mill. kr. Der ydes refusion til alle timer, som læses i henhold til de godkendte undervisningsplaner, jfr. tekstanmærkning nr. 4 til finansloven for 1972-73. I tilskuddet indgår desuden udgifter som følge af timerreduktioner i anledning af administrativt arbejde, videreuddannelse, konsulentvirksomhed m. v., samt et tillæg på 20 pct. for timer, der læses som overtimer. I 1971-72 udgjorde skematimeforbruget, d. v. s. timer medgået til undervisning i klasser og på hold, i alt 88, 2 pct. af det samlede løntimeforbrug, mens resten skyldtes de nævnte timerreduktioner m. v.

De øvrige udgifter til folkeskolens drift afholdes af kommunerne, fordelt med ca. 40 pct. til lærerlønninger og ca. 60 pct. til de øvrige driftsudgifter (undervisningsmaterialer, vedligeholdelse, befordringsudgifter m. v.). En væsentlig del af kommunernes samlede udgifter til folkeskolen består således af lærerlønudsudgifter.

Langt den overvejende del af driftsudgifterne udgøres således af lønudgifter til timer læst i henhold til undervisningsplanerne. Størrelsen heraf bestemmes af det samlede elevtal og af de normer, der gælder for undervisningen, dels m. h. t. antallet af

elever, der undervises pr. klasse eller hold, og dels m. h. t. antallet af lærertimer, der anvendes på de enkelte grupper af elever.

Den gældende folkeskolelov forudsætter, at eleverne opdeles i klasser, samt at der for de enkelte undervisningsfag er fastsat et bestemt timetal, jfr. lovens § 8, stk. 1 b. Herudover indeholder lovens § 12 visse regler om det *maximale* elevtal i folkeskolens klasser. Der er derimod ikke fastsat regler om *minimumselevtal* for klasser eller hold, bortset fra, at der i henhold til § 11, stk. 3, er fastsat regler for, hvornår en klasse kan eller skal deles ved begynderundervisningen i dansk, regning og fremmedsprog. Herudover har ministeriets edb-lærerløngruppe, der bl.a. har til opgave at bistå amtsrådene med administrationen af statstilskuddet, jfr. skolestyrelseslovens § 45, stk. 2, fastsat visse *vejledende* minimumstal for holdstørrelser i valgfri fag i 8.-10. klasse og realafdelingen. I folkeskolelovens § 16 er fastsat ret snævre rammer for den ugentlige undervisningstid på de enkelte klassetrin.

Timeforbruget i folkeskolen er i de seneste år steget stærkt, jfr. den i begyndelsen af 1972 reviderede prognose, se publikationen „Lærerprognose 1971-76. Folkeskolen“, der er omtalt nærmere i bemærkningerne til lovforslagets § 50. Stigningen skyldes dels en forøget anvendelse af de foran omtalte deletimer, dels en uventet stor forøgelse af timerreduktioner med henblik på videreuddannelse, konsulentvirksomhed, skolebibliotekstjeneste m. v. Den væsentligste stigning hidrører dog fra et merforbrug af lærere på grund af et uventet stort fald i klassekvotienter og holdstørrelser, jfr. nærmere den nævnte publikation, side 28-29.

Dette øgede timeforbrug er utvivlsomt udtryk for, at der har fundet en række værdifulde pædagogiske forbedringer sted. En fortsættelse af den hidtidige tendens, der som nævnt i særlig grad har været præget af en stadig nedsættelse af klasse- og holdstørrelser, vil imidlertid ikke være forenelig med en pædagogisk set hensigtsmæssig udnyttelse af de økonomiske ressourcer, der er til rådighed.

Et væsentligt træk i de kommende års udvikling vil være, at den hidtidige stigningstakt i de offentlige udgifter ikke vil kunne opretholdes. For folkeskolens vedkommende medfører dette, at en *neddæmpning af den hidtidige vækst i timeforbruget bliver absolut nødvendig, såfremt der skal blive reel mulighed for at gennemføre de pædagogiske forbedringer, som er indeholdt i nærværende lovforslag*. Lovforslaget indeholder derfor en bestemmelse (§ 15, stk. 2), der tilsligter at skabe hjemmel for en mere omfattende central styring af skematimeforbruget, jfr. nedenfor afsnit a, således at der inden for de økonomisk givne